

Grund- og nærhedsnotat

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - EU's politik for rumindustrien – Udnyttelse af potentialet for økonomisk vækst i rumsektoren

KOM(2013) 108 endelig

1. Resumé

Efter ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten er rumpolitik blevet en integreret del af EU-samarbejdet. Herunder fastslår Lissabontraktatens artikel 189, at det er muligt at udforme en europæisk rumpolitik. Rumpolitikken har navnlig som målsætning at fremme videnskabelige og tekniske fremskridt samt industriel konkurrenceevne. Meddelelsen om en europæisk rumindustripolitik omhandler de indsatsområder og initiativer, Kommissionen har identificeret i forhold til at understøtte den industrielle og kommercielle deltagelse i og udnyttelse af rumudviklingsaktiviteter i Europa.

2. Baggrund

Rummet får en stadig stigende betydning for alle europæers hverdagsliv. Mange systemer, der er essentielle for dagligdags komfort og sikkerhed, er baseret på rumbaserede systemer. Telefoni, finansielle transaktioner, flysikkerhed og vejrudsigter er i dag utænkelige uden rumbaserede systemer og teknologier. Med den øgede afhængighed af rumbaserede systemer og infrastruktur er styring, sikring af fortsat drift, uafhængig adgang til rumteknologier samt evnen til at placere rumsystemer i rummet også blevet et vigtigt element i en europæisk rumpolitik.

Med den stigende globale konkurrence på rumområdet og for at sikre en fortsat uafhængig europæisk adgang til og udvikling af rumbaserede systemer er der behov for at drøfte en europæisk rumindustripolitik, der dels afspejler EU's generelle principper om konkurrenceudsættelse, og dels tager udgangspunkt i områdets strategiske og teknologiske betydning for Europa. EU har med den nye traktat (TFEU artikel 189) et klart mandat til at engagere sig i rumpolitiske spørgsmål.

I det kommende rammeprogram for forskning, Horisont 2020, er der fremsat forslag om, at 1,7 mia. euro afsættes til rumforskning og rumbaserede teknologier ud af de foreslåede 80 mia. euro, og det estimeres allerede i dag, at mellem 6 % og 7 % af den samlede BNP i vestlige lande er afhængig af satellitbaseret navigationssignaler (i EU svarende til ca. 800 milliarder Euro). De europæiske satellitnavigationssystemer Galileo og EGNOS forventes alene at generere økonomisk og social værdi for mellem 60 og 90 mia. euro de næste 20 år.

Den europæiske rumorganisation ESA (European Space Agency) er en europæisk mellemstatslig forsknings- og udviklingsorganisation, der i dag udfører udviklingen og opbygningen af Galileo og GMES for EU, og som giver Europa mulighed for at udvikle en videnskabelig og teknologisk kapacitet, der sætter EU i stand til at konkurrere med andre rumfartsnationer i verden.

3. Formål og indhold

Kommissionen har i sin meddelelse om en EU-rumindustripolitik identificeret fem overordnede formål med en europæisk industripolitik for rummet:

27. marts 2013

**Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser**

Slotholmsgade 10

Postboks 2135

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post fi@fi.dk

Netsted www.fivu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref. nr. 13/006232-02

Side 1/4

1. Etablering af et sæt sammenhængende og stabile lovgivningsmæssige rammer.

Kommissionen ønsker at undersøge, om en lovgivningsramme kan styrke det europæiske rummarked, hvilket kan ske ved at indføre et fælles marked for rumbaserede tjenester og produkter samt fælles lovgivning.

2. Videreudvikling af en konkurrencedygtig, solid, effektiv industriel base præget af balance i Europa og støtte til små og mellemstore virksomheders deltagelse.

Kommissionen vurderer, at Europa har brug for en stærkere industriel base, som ikke er baseret på en geografisk spredning af aktiviteter som i ESA, men på konkurrence i hele forsyningskæden. Samtidig skal SMV'er have fair adgang til markedet for at sikre fortsat dynamik og innovation.

3. Støtte af EU's rumindustris globale konkurrenceevne gennem tilskyndelse af sektoren til at blive mere omkostningseffektiv i hele værdikæden.

EU skal opretholde og øge andelen af det globale rummarked ved fortsat at udvikle banebrydende teknologiske løsninger samt sikre tilstedeværelse af de fornødne kompetencer i Europa. Rumvirksomhederne skal kunne rekruttere arbejdskraft med de nødvendige færdigheder særligt inden for den fremvoksende sektor for navigation og jordobservation.

4. Udvikling af markeder for rumapplikationer og -tjenester.

Europæiske virksomheder skal være i en position, hvor de kan udnytte de kommende muligheder for at udvikle nye applikationer og services baseret på kombinerede data fra rumbaserede systemer (navigation, kommunikation og jordobservation).

5. Sikring af teknologisk uafhængighed og en uafhængig adgang til rummet.

Uafhængig adgang til rummet er en forudsætning for at kunne placere og udnytte systemer i rummet. Samtidig skal europæisk industri være mindre afhængig af kritisk teknologi fra tredje part.

Disse fem mål forventes sikret gennem følgende initiativer:

Forbedrede rammebetingelser

Kommissionen vil sikre bedre og bredere rammebetingelser via lovgivning for services og fremstilling af rumkomponenter i EU. Dertil skal standardisering af rumkomponenter og teknologier formindske omkostningerne og øge den europæiske konkurrenceevne. Europæisk adgang til det globale rummarked skal sikres, f.eks. i form af handelsaftaler, og endeligt skal de fornødne uddannelsesmæssige kompetencer være til stede.

Støtte til forskning og innovation.

Europæisk konkurrenceevne i rummet skal opretholdes ved at sikre europæisk ikke-afhængighed i kritiske teknologier og støtte innovation i nye rumteknologier. Innovationsordninger rettet mod SMV'er i det såkaldte 'down-stream' segment (services og applikationer baseret på satellitinformationer) skal understøttes, og endeligt skal der være større fokus på såkaldt krydsbefrugtning med andre

sektorer herunder søges spin-off/spin-in med øvrige forsknings- og innovationsprogrammer.

Udvidelse af rækken og brugen af tilgængelige finansielle instrumenter

Mulighederne for at facilitere adgang til finansiering særligt for SMV'er skal undersøges yderligere. Medlemsstater og regioner skal opfordres bl.a. til at bruge innovative finansielle instrumenter til at fremme udviklingen af innovative rum-baserede services af SMV'er.

Bedre udnyttelse af udbudspolitikken

Der skal over for rumvirksomhederne udvikles en tilgængelig, klar og langsigtet plan for det institutionelle marked. Implementeringen af EU-direktivet om offentligt udbud og forsvarsudbud skal analyseres på europæisk og nationalt plan. For programmer, der involverer både Kommissionen og ESA, skal en tidlig koordinering sikre, at der sker en ubesværet overgang mellem udviklingsfasen og udbuddet af den operationelle fase.

Udvikling og implementering af en reel europæisk løfteraketpolitik

Der skal i samarbejde og koordination med øvrige institutionelle europæiske aktører, etableres en reel europæisk løfteraketpolitik, som det kendes fra andre rumnationer.

Oprettelse og drift af en Europæisk rumovervågningstjeneste (SST service)

Der skal etableres en organisatorisk ramme på EU-niveau til at støtte oprettelsen og driften af en rum-overvågningsservice baseret på eksisterende nationale kompetencer, herunder defineres en data-politik, der tager hensyn til nationale sikkerhedsinteresser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Meddelelsen har ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Meddelelsen har ikke umiddelbare konsekvenser.

8. Høring

Sagen har været i høring i EU-Specialudvalget for Forskning. Dansk Industri afgav høringssvar. Herunder følger et kort resumé af deres svar.

DI

DI finder, at ESA er et velfungerende agentur med unikke kompetencer på rumområdet. Der er betydelige teknologiudviklingsprogrammer i ESA, som EU's planlagte foranstaltninger bør udføres som supplement til eller samordnes med.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er forskellige holdninger til Kommissionens ageren i rumpolitiske spørgsmål i Europa. Nogle lande bakker generelt op om Kommissionens forslag og ser gerne øget EU aktivitet og indflydelse på rumområdet, mens andre er åbne for at fastholde den hidtidige praksis.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at der er et behov for en overordnet EU-rumindustripolitik. Europæisk rumindustri har hidtil primært opereret inden for rammerne af ESA og dennes udbudsregler baseret på 'juste retour'. Med en langt større EU-involvering på rumområdet herunder udvikling og udbud af store rumbaserede infrastrukturer er der behov for en synlig og gennemskuelig industripolitik, der dels tager udgangspunkt i EU's generelle principper om konkurrenceudsættelse, og dels afspejler områdets strategiske og teknologisk vigtige natur for Europa.

Regeringen vil endvidere arbejde for, at der ikke udvikles særlige løsninger målrettet rumindustrien på områder, hvor der i forvejen er velfungerende etablerede instrumenter, der dækker behovene.

Regeringen vil på baggrund af meddelelsen opfordre Kommissionen til at foretage nærmere konsekvensanalyser af de foreslåede målsætninger, og herunder koordinere disse analyser med det pågående analysearbejde omkring den fortsatte relation mellem ESA og EU.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

**Styrelsen for Forskning
og Innovation**

Side 4/4